

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2023-08-10
Diarienummer N160-1347/23

Handläggare: Annelie Snis
anneli.snis@aldrevardomsorg.goteborg.se

Riktlinje för fast omsorgskontakt i Göteborgs Stads hemtjänst

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. antar riktlinje för fast omsorgskontakt i Göteborgs stads hemtjänst.

Sammanfattning

Den 1 juli 2022 infördes en ny bestämmelse om fast omsorgskontakt i socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Enligt 4 kap. 2 b § SoL ska den som har hemtjänst med stöd av 1 eller 2 a § erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövligt. Den fasta omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänsten verkställs. Från och med den 1 juli 2023 får endast den som har ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska utses till fast omsorgskontakt.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden är huvudman för äldreomsorgen och ansvarar för att regler som gäller för socialtjänstens verksamhet följs. I förslag till *Riktlinje för fast omsorgskontakt i Göteborgs Stads hemtjänst* beskrivs hur Göteborgs Stads hemtjänst uppfyller den nya bestämmelsen i socialtjänstlagen om fast omsorgskontakt.

Andelen undersköterskor i förvaltningen täcker inte förväntat behov av fast omsorgskontakt. Bristen på och den ojämna fördelningen av undersköterskor innebär att förvaltningen ser att det behövs ett långsiktigt arbete med kompetensförsörjning för att uppfylla lagstiftningen. Verksamheten behöver organiseras i mindre omsorgslag och planeras utifrån att den fasta omsorgskontakten utför merparten av besöken hos omsorgstagaren för att uppnå syftet med bestämmelsen om fast omsorgskontakt. Förvaltningen ser utmaningar i att planera verksamheten eftersom det är många parametrar såsom till exempel kontinuitet, olika kompetenser och 11-timmars dygnsvila, som komplicerar planeringen av verksamheten.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att då det är endast medarbetare med titeln undersköterska som får utses till fast omsorgskontakt finns det behov av att erbjuda medarbetare utbildning till undersköterska på arbetstid. Kontinuerlig kompetensutveckling kommer att vara nödvändig för att uppnå reell kompetens för uppdraget som undersköterska. Medarbetarnas kompetensutveckling är möjlig och kommer innebära ekonomiska konsekvenser.

Förvaltningen bedömer vidare att planeringen av verksamheten kompliceras av att det är många olika parametrar att ta hänsyn till vilket skulle kunna få ekonomiska konsekvenser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer att bestämmelsen om fast omsorgskontakt i hemtjänsten kan stärka självbestämmandet och ge stöd för den enskilde i kontakt med övriga aktörer, såsom hälso- och sjukvård, tandvård och socialsekreterare.

Förvaltningen ser att den fasta omsorgskontakten skulle också kunna uppmärksamma eventuella behov av stöd i de fall det finns barn i samma bostad som omsorgstagaren.

Samverkan

Information ges i förvaltningens samverkansgrupp, FSG, den 20 september 2023.

Bilagor

1. Förslag på *Riktlinje för fast omsorgskontakt i Göteborgs Stads hemtjänst*

Ärendet

Nämnden är huvudman för äldreomsorgen och ansvarar för att regler som gäller för socialtjänstens verksamhet följs. I förslag till *Riktlinje för fast omsorgskontakt i Göteborgs Stads hemtjänst* beskrivs hur Göteborgs Stads hemtjänst uppfyller den nya bestämmelsen i socialtjänstlagen om fasta omsorgskontakt (bilaga 1). Förvaltningen föreslår att riktlinjen antas av nämnden.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Den 1 juli 2022 infördes en ny bestämmelse om fast omsorgskontakt i socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Enligt 4 kap. 2 b § SoL ska den som har hemtjänst med stöd av 1 eller 2 a § erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte bedöms vara uppenbart obehövligt. Den fasta omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänsten verkställs. Syftet med att reglera rollen som fast omsorgskontakt är dels att verka för en mer enhetlig tillämpning av funktionen i hela landet, dels att ge ett tydligt mandat för hemtjänstutförare att utveckla rollen som fast omsorgskontakt.

Från och med den 1 juli 2023 får endast den som har ett bevis om rätten att använda yrkestiteln undersköterska utses till fast omsorgskontakt. Den fasta omsorgskontakten ska vara en utpekad person som har som central del i sitt arbete att utföra beviljade hemtjänstinsatser. Uppdraget kräver undersköterskekompetens och innebär att ha en samordnande roll med kunskap om omsorg, bedöma hälso- och funktionstillstånd, ha medicinska kunskaper, kompetens i bemötande och kommunikation samt kunskaper i dokumentation, svenska och teknik i vardagen.

Kompetens

I förvaltningens nulägesanalys inför införandet av fast omsorgskontakt framkommer att andelen undersköterskor i förvaltningen inte täcker det förväntade behovet av fast omsorgskontakt. Nulägesanalysen påvisar även behov av kompetenshöjning för de som redan idag har undersköterskeutbildning för att uppnå den reella kompetens som uppdraget kräver. Fortsatt arbete med att stimulera till utbildning behövs samt att stärka introduktionen. Som ett led i kompetenshöjningen har en vårdlärare anställts med uppdrag att samordna och organisera en kompetenshöjning som är hållbar över tid. Andelen undersköterskor inom hemtjänsten är idag 71 procent. På verksamhetsnivå varierar andelen undersköterskor mellan 52 och 84 procent. Under åren med *Äldreomsorgslyftet*¹ har cirka 150 medarbetare utan undersköterskekompetens utbildat sig till undersköterskor.

Planeringsförutsättningar

Verksamheten behöver organiseras i mindre omsorgslag och bestå av medarbetare med kompetens att vara fast omsorgskontakt, kontaktpersonal samt kompetens att stödja arbetet med att upprätta genomförandeplaner. Verksamheten behöver en planeringsmodell med utgångspunkt i att fast omsorgskontakt utför merparten av besöken. De mindre arbetslagen arbetar utifrån ett gemensamt ansvarstagande för ett antal omsorgstagare.

Planeringsarbetet, det vill säga hanteringen av vilken medarbetare som går till vilken omsorgstagare vid vilken tidpunkt, kommer att påverkas. Idag kan det gå lång tid mellan

¹ Äldreomsorgslyftet är en statlig satsning med syfte att höja kompetensen i äldreomsorgen.

kontaktpersonalens besök och det bedöms vara en utmaning i planeringen att få till god kontinuitet. Det är ett flertal parametrar som påverkar planeringsarbetet, såsom till exempel kontinuitet, delegeringskompetens, körkort och dygns- och veckovila. Frånvaro påverkar i hög grad hur medarbetare kan knytas till specifika omsorgstagare och inverkar på personkontinuiteten hos omsorgstagarna.

Riktlinje

Förvaltningens förslag till *Riktlinje för fast omsorgskontakt i Göteborgs Stads hemtjänst* beskriver arbetet med fast omsorgskontakt (bilaga 1). Riktlinjen omfattar inte privata utförare av hemtjänst i Göteborg. Alla omsorgstagare ska erbjudas en fast omsorgskontakt om det inte bedöms vara ”uppenbart obehövligt”. Det är personer med till exempel begränsade sociala nätverk eller kognitiv nedsättning som kan behöva fast omsorgskontakt oavsett typ eller mängd beviljade hemtjänstinsatser. Dokumentation av erbjudandet samt dokumentation om det inte bedöms nödvändigt görs i den enskildes journal.

I avvaktan på att en fast omsorgskontakt kan utses, om omsorgstagaren bedöms inte vara i behov av en fast omsorgskontakt eller om omsorgstagaren tackar nej till fast omsorgskontakt utses en kontaktpersonal om omsorgstagaren önskar det. Enhetschefen ansvarar för att utse fast omsorgskontakt alternativt kontaktpersonal utifrån omsorgstagarens behov.

För att få till stånd en god personalkontinuitet är den fasta omsorgskontakten en del i ett omsorgslag. Det behöver finnas förutsättningar och struktur för hur omsorgslagen gemensamt kan planera och följa upp den enskildes behov med viss regelbundenhet. Omsorgslagen består av medarbetare med kompetens att vara fast omsorgskontakt, kontaktpersonal, samt medarbetare med kompetens i att stödja upprättande av genomförandeplaner. Den fasta omsorgskontakten är en länk mellan hemtjänst, socialsekreterare, hälso- och sjukvård och tandvård och säkerställer informationsöverföringen. Syftet med den fasta omsorgskontaktens arbete är att tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassning och samordning. Den fasta omsorgskontakten behöver därav kunna utföra merparten av besöken samt vara den sammanhållande länken för den enskilde. Om verksamheten saknar undersköterskor, erbjuds den enskilde kontaktpersonal i väntan på att en fast omsorgskontakt kan utses.

Förvaltningen följer upp följsamheten till riktlinjen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ser positivt på bestämmelsen om fast omsorgskontakt och dess målsättning om att tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänsten verkställs.

Förvaltningen anser att den största utmaningen med införandet av fast omsorgskontakt är kompetensförsörjningen. Bristen på och den ojämna fördelningen av undersköterskor innebär att förvaltningen ser att det behövs ett långsiktigt arbete med kompetensförsörjning för att uppfylla lagstiftningen.

Förvaltningen ser också utmaningar i att det är många parametrar, såsom olika kompetenser, dygnsvila och heltidsavtal, som komplicerar planeringen av verksamheten.

Förvaltningen bedömer att kompetensbristen samt den komplicerade planeringen av verksamheten kan ge ekonomisk påverkan.

Förvaltningen ser också att bestämmelsen om fast omsorgskontakt kan ge en positiv inverkan på professionen undersköterska och höja statusen på yrket.

Förvaltningen anser att genom denna riktlinje ger nämnden vägledning till Göteborgs Stads hemtjänst hur arbetet med fast omsorgskontakt ska bedrivas.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Monika Bondesson
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör